

Tänk om ...

Bild: Folkets Bio

I tolv korta berättelser leker en vuxen och ett barn att de är olika varelser. De är harar som skuttar över åkrar och ängar och pallar sallad från ett grönsaksland. De är dinosaurier som vrålar och stampar sina fötter, som ser ungar kläckas och trötta tar en Diplodocus-taxi hem. Och spindlar som bygger kojor i badrummets ventiler och virkar nät med baken. De leker och busar och njuter av sina äventyr. Ibland blir det hotfullt, men den vuxne finns alltid där och inget ont kan hända. I filmens sista berättelse byter de roller med varandra och efter olika vardagsbestyr är det dags för en saga och sången

Rek. för förskolan

En filmhandledning av AGNETA DANIELSSON

Film för liten och stor

Tänk att kombinationen av två små ord kan vara ett sådant sprängstoff som *Tänk om ...* är! För precis som i filmen kan just de orden sätta igång fantasin, hjälpa till att tänja gränser, ställa allt på ända och få oss att i tankeleken byta identitet. Att känna det lustfyllda i att få vara en fladdermus, med huggtän-

der och skräckinjagande skrik. Ett litet djur som orädd flyger genom natten, skrämmar gamla tanter och får lik att yrvaket komma upp ur sin grav. Eller att vara en val, vars hela tillvaro går ut på att bada, hoppa, göra volter och emellanåt sila i sig lite krill. Som hela dagarna bara leker och leker med sin förälder, som fortfarande tycker det

är lika roligt att spruta vatten och busa. Eller att vara en vägglus som av misstag kommit hit från Spanien, som huttrar i kylan och längtar efter värme och blodfull dans.

Även om den rimmade sångtexten ofta är oväntad och emellanåt avancerad fungerar filmen också för de yngsta. Musiken är en viktig del men

det finns även andra faktorer som bidrar. Om filmen *Snuttefilm – för de små* gjordes en rapport där forskaren Fredrik Lindstrand vid Stockholms universitet följde en grupp tvååringar då de såg filmen. I sin studie fann han att de redan vid den åldern har grepp om filmspråk och kan avläsa de koder som används.

Han fann också annat som är betydelsefullt för att engagera små barn. Ett är filmens struktur som behöver hjälpa barnen att känna igen sig.

I *Tänk om ...* finns en tydlig koppling till boken och bladvändandet mellan de olika historierna underlättar förståelsen. Den konsekventa inledningen av varje ny berättelse med siluettbilder på de djur som närmast ska avhandlas bidrar dessutom. Sedan följer historien, alla med olika musikalisk karaktär, men alla med samma klara färger. Det är en annan faktor som Lindstrand tar upp, eftersom färgerna både gör att figurerna blir lätta att urskilja men också hjälper barnen förstå var i bilden de ska titta.

Dramatik och humor är viktigt, fortsätter Lindstrand, och att man bryter det förväntade. I *Tänk om ...* finns många exempel på det. Som fladder-mössen som leker tittut direkt med publiken, gör grimaser och slutligen lägger sig till ro i en långkalsong. Eller taxarna, med kroppar långa som baguetter, som för skojs skull tycker om att skrämmas, som jagar råttor och glatt pinkar revir.

Ytterligare en central del i film för små är de känslor som gestaltas. I samtliga av filmens berättelser går kärleken mellan stor och liten, men också lekfullheten som en röd tråd. Men även att det finns faror som hotar och som man måste lära sig hantera. Det kan vara rävar som helst av allt vill sluka en liten hare eller giftig getingsprej som sprutas mot oönskade kryp. Då är det skönt att veta att den vuxne alltid finns där med kramar och pussar och löften om att inget ont ska hända.

- I sista berättelsen blir den vuxne liten och barnet blir stor. Diskutera med barnen vad de tror att de helst skulle vilja göra, om de plötsligt blev vuxna? Hur tror de att det är att vara vuxen? Tror de att vuxna alltid vill vara vuxna?

- Vad tror de att deras föräldrar skulle vilja göra om de förvandlades till barn? Vad skulle föräldrarna tycka var roligast då, som barn? Finns det något de tror föräldrarna inte skulle tycka om?

- Gör en digital *Tänk om* - berättelse! Efter att ha sett filmen kanske ni själva är sugna på att hitta på era egna historier? Använd datorn, spela in barnens berättelse när den växer fram och låt dem sedan illustrera det de berättat. Teckningar, klipp ur tidningar eller fotografier fungerar lika bra, huvudsaken är att ni kan skanna eller fotografera av dem. Det som behövs för att göra en digital berättelse är alltså tillgång till dator och möjlighet att spela in röstupptagningar. Programmen som behövs finns oftast i datorn, som Microsofts Movie Maker och Apples iMovie.

(Medierådet har publicerat en handbok i hur man går tillväga. Målgruppen är ungdomar, men metoden är densamma oavsett ålder:

http://www.statensmedierad.se/upload/Broschyrer_PDF/handledning_Mitt_liv_2.0.pdf

Lek med språket

Hela filmen präglas av det härliga i att tillsammans ge sig ut på fantastiska äventyr, utan vardagens måsten. Leken pendlar mellan utforskandet, djävheten och kaxigheten – och tryggheten

att den vuxne finns i närheten om något skulle hända. Det härliga med leken är just att man kan bli någon annan, att man får lyssna på och lära sig acceptera andras tankar och känslor. Och känslor finns det gott om i filmen, både det euforiska i att som mås virvla genom luften som en akrobat, men även det smärtsamma i att som geting jagas bort.

Också filmens rim och ramsor känns lekfulla och utmanande. Att leka med ord och utforska språket tycker de flesta barn är roligt och förtjusningen när man upptäcker vilken skillnad ett enskilt ljud faktiskt kan göra är stor. Som exempelvis i ”Tänk om jag var mygga och du ett litet knott, vi skulle bada bubbelbad i någons gamla spott. Vi skulle dricka blod med våra långa snablar, vi skulle höra människor skrika: - Attans, aj och sablar!”

Kan man tänka sig så mycket bättre sätt att lära sig ordens språkstruktur och på så vis utveckla den språkliga medvetenheten?

När Lena Sjöbergs bok *Tänk om ...* gavs ut 2010 blev kritikerna förtjusta och boken tillhörde också de som blev Augustnominerade det året. Det var kombinationen av språk och bilder som fick de flesta på fall. Själv ser författaren sina böcker som allkonstverk, där text och bild är lika betydelsefulla. I filmen tillkommer ytterligare en komponent då verserna, som tonsatts av Martin Östergren, tolkas av Nina Persson. Och precis som man vet att rim och ramsor stimulerar barns språkut-

veckling, vet man att musik också gör det. Barn lär sig språkets prosodi, det musikaliska i språket, innan de lär sig språkets olika delar; språkljud, satsdelar och ord. När barn sjunger eller ramsar klarar de mycket längre texter än när de pratar, eftersom rytmen och melodin ger stöd.

- Gör egna rim med inspiration från filmen! Fortsätt på djurtemat eller något helt annat som barnen hellre vill. Skriv ner era rim och illustrera berättelsen.
- Dramatisera filmens berättelser! Läs texterna i Lena Sjöbergs bok, eller lyssna till bokens CD-skiva, och fundera tillsammans på hur ni tror att de olika djuren känner sig. Getingen, till exempel, hur tror barnen det känns att vara den som så få tycker om?
- Hur kan man se på någon att de inte känner sig omtäckta? Kan barnen visa med rörelser och mimik hur de menar? Vilka andra djur finns i boken och filmen? Var det någon som var väldigt glad?
- Diskutera kroppsspråk. Hur ser man på kroppen om någon är glad? Eller

ledsen? Arg? Rädd? Förvånad? Nyfiken? Trött? Hur rör man sig då?

Tips på fördjupning

Läsa:

Lena Sjöberg, *Tänk om ...* (Rabén och Sjögren, 2010)

Fredrik Lindstrand, *Snuttefilmsprojektet i Gävleborg*, slutrapport, Gävle 2008:
http://www.lg.se/Global/Landstinget_A-O/Tillvaxt_och_regional_utveckling/kultur/Lanskultur_gavleborg/film/film_i_forskola_skola/snuttefilm/Slutrapport_snuttefilm.pdf

Titta:

- UR har en serie program för förskolan som också heter *Tänk om ...* I tio avsnitt på vardera fem minuter funderar huvudpersonen Johannes bland annat över hur det skulle vara om man var död, aldrig var rädd, var en tant eller hade en jättelång näsa.
<http://www.ur.se/Produkter/151013-Tank-om-allt-var-tvartom>
- Filmen *Krakel Spektakel* (Elisabet Gustafsson, Sverige, 2014) bygger på Lennart Hellsings rim, ramsor och

poesi och är, precis som *Tänk om ...* en fantasifull hyllning till ordlekarna. Passar för barn från ca 4 år.

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Sverige 2014

Regi: Linda Hambäck, Marika Heidebäck

Producent: Linda Hambäck

Manus: Linda Hambäck, Marika Heidebäck

Text & illustration: Lena Sjöberg

Berättare & sång: Nina Persson

Tekniska uppgifter

Längd: 30 minuter

Barntillåten

Distribution:

Folket Bio, www.folketsbio.se

Tel: 08-54527522

Observera:

Svenska Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar. Via länken www.sfi.se/filmdistribution kan ni lära er mer om hur man hittar och bokar film.

Redaktion:

Kaly Halkawt och Malena Janson, Svenska Filminstitutet, oktober 2014

